

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Petra Šebka a soudců JUDr. Václava Štencla, MA, a Mgr. Petra Sedláka, Ph.D., ve věci

žalobce: **Mgr. Bc. P. K., Ph.D., MBA**
bytem X
zastoupený obecnou zmocněnkyní V. K.
bytem X

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 6. 2022, č. j. MPSV-2022/57994-421/1,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

- 1. Úřad práce České republiky – Krajská pobočka v Brně usnesením ze dne 15. 3. 2022, č. j. UPCR-BM-2022/77073-20100202, odepřel žalobci ve smyslu § 38 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále „správní řád“) nahlížet do spisu, který se týká P. Z. (dále „dotčená

osoba“). Žalovaný následně rozhodnutím ze dne 20. 6. 2022, č. j. MPSV-2022/57994-421/1, zamítl odvolání žalobce podané proti prvostupňovému rozhodnutí a toto rozhodnutí potvrdil.

II. Stanoviska účastníků řízení

2. Žalobce se domáhá zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Namítá, že svůj právní zájem a další vážné důvody pro nahlížení do spisu řádně osvědčil. Žalobce má s dotčenou osobou sporná práva a zvažuje další právní kroky. V připravovaném sporu bude klíčovou otázkou posouzení schopnosti dotčené osoby činit procesní a další úkony. Dle poznatků žalobce dotčená osoba vystupovala v řízení vůči Úřadu práce. Tyto informace jsou pro žalobce naprosto stěžejní, potřebuje je na ochranu svých práv. Pro žalobce je také zásadní, aby věděl, jak daná osoba nakládala s nájemní smlouvou uzavřenou mezi žalobcem a dotčenou osobou. Dle žalobce je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné. Žalovaný se taktéž nevypořádal s argumentací obsaženou v odvolání, pouze odkázal na § 128 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále „o. s. ř.“). Tento odkaz je však třeba odmítnout, jelikož žalobce dané informace potřebuje vůbec k tomu, aby se mohl rozhodnout, zda žalobu podá, popřípadě jaký žalobní typ má zvolit. Žalobce zvažuje další právní kroky ve vztahu k paní P., například žalobu na ochranu osobnosti, tuto však může odůvodnit, pouze pokud mu budou známy informace ze spisu. Pokud Úřad práce dospěl k závěru, že žalobce právní zájem na nahlížení do spisu neprokázal, měl jej vyzvat k doplnění žádosti. Žalovaný shledal, že by nahlížení do spisu zasáhlo do práv účastníka řízení, aniž by to konkrétně vysvětlil. Z odpovědi Úřadu práce na žádost o informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, (dále „informační zákon“) vyplývá, že krajská pobočka Úřadu práce nevyhověla mezi lety 2020 – 2022 ani jedné žádosti o nahlížení do spisu jiné osoby ve smyslu § 38 odst. 2 správního řádu. To svědčí o paušálním zamítání žádostí o nahlížení do spisu nebo o nevhodném výkladu § 38 odst. 2 správního řádu Úřadem práce.
3. Žalovaný ve svém vyjádření odkazuje na napadené rozhodnutí a navrhuje, aby soud žalobu zamítl. Namítá, že je nutné požadovat po žadatelích, aby dostatečně prokázali právní zájem na nahlížení do spisu. Nahlížení do spisu jinou osobou představuje prolomení povinnosti mlčenlivosti správního orgánu a pověřených úředních osob o průběhu správního řízení. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (dále „nařízení GDPR“) zefektivnilo a posílilo ochranu osobních údajů, žalovaný proto preferoval postup podle § 128 o. s. ř. Žádost o nahlédnutí do spisu je účelová, jelikož jsou požadované informace žalobci známy. V daném případě převážil zájem dotčené osoby na ochraně jejího soukromí a osobních údajů. Přitom žalovaný přihlédl k tomu, že žalobce žádá o nahlížení do spisů týkajících se dotčené osoby opakovaně, pouze s pozměněním důvodů. Civilněprávní vztah mezi žalobcem a dotčenou osobou založený smlouvou o nájmu není pro posouzení existence právního zájmu žalobce relevantní, protože pouhá existence civilněprávního vztahu právní zájem nezakládá. Žalobce se systematickou činností domáhá získání informací o poměrně vysokém počtu osob, s nimiž uzavřel nevýhodné kupní či nájemní smlouvy. Tyto informace využívá v soudních řízeních vedených proti nim. V souvislosti s touto činností byl žalobce obviněn Policií ČR ze spáchání podvodu. Žalovaný v činnosti žalobce spatřuje formu zneužívání práva v neprospěch sociálně slabších osob. Takové jednání by nemělo požívat právní ochrany, jelikož je v rozporu s dobrými mravy. Žalobcovo tvrzení o údajném úmyslu činit právní

kroky proti dotčené osobě se jeví pouze jako účelové. Nakládání s informacemi o uchazečích o zaměstnání je omezeno § 17 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (dále „zákon o zaměstnanosti“). Úřad žalobce výzvou ze dne 23. 2. 2022, č. j. UPCR-BM-2022/57234-20100202/1, vyzval, aby specifikoval existenci právního zájmu na nahlížení do spisu.

4. Ve svém podání ze dne 15. 10. 2024 žalobce poukázal na to, že nově z jednání konaného u Okresního soudu v Blansku vyplynulo, že se opatrovnice dotčené osoby dopouštěla podvodu s žádostmi o příspěvek na bydlení a tuto činnost organizoval přímo pracovník Úřadu práce.
5. V rámci ústního jednání účastníci setrvali na svých stanoviscích. Žalobce nad rámec žaloby nově namítl, že listiny, které mu byly před podáním žádosti o nahlížení do spisu poskytnuty, byly anonymizovány do té míry, že z nich nemohl zjistit dostatečné informace. Dále namítl, že žalovaný nerespektoval rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 7. 11. 2023, č. j. 31 A 75/2022-68, a náklady soudního řízení musel exekučně vymáhat.

III. Předchozí rozsudky soudů a další vyjádření účastníků řízení

6. Krajský soud v Brně původně rozhodl o žalobě rozsudkem ze dne 7. 11. 2023, č. j. 31 A 75/2022-68 (dále „první rozsudek krajského soudu“), kterým napadené i jemu předcházející rozhodnutí o odepření nahlížení do spisu zrušil. Krajský soud uvedl, že správní řád vyžaduje pro nahlížení do spisu jinou osobou splnění dvou podmínek: a) osoba žádající o nahlížení do spisu musí prokázat právní zájem nebo jiný vážný důvod; b) nahlížením nebude porušeno právo některého z účastníků, popřípadě dalších dotčených osob anebo veřejný zájem. Podle zdejšího soudu nelze uvedené podmínky posuzovat izolovaně, ale naopak se jedná o dvě společně provázané podmínky. K tomu, aby mohl zdejší soud přezkoumat posouzení druhé podmínky, ve které správní orgán poměřuje právní zájem nebo jiný vážný důvod žadatele o nahlížení s právy dotčené osoby, musí správní orgán právní zájem nebo jiný vážný důvod pro nahlížení do spisu nejprve dostatečně identifikovat. To se dle zdejšího soudu v posuzované věci nestalo. Tato vada podle zdejšího soudu dále znemožnila přezkum posouzení druhé zákonné podmínky, proto soud zrušil rozhodnutí žalovaného pro nepřezkoumatelnost.
7. Na základě kasační stížnosti žalovaného Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 22. 3. 2024, č. j. 10 As 308/2023-25 (dále „první zrušující rozsudek“), první rozsudek krajského soudu zrušil. Nejvyšší správní soud se ztotožnil s krajským soudem, že Úřad práce jako správní orgán prvního stupně identifikoval žalobcův právní zájem nebo jiný vážný důvod k nahlížení nedostatečně. Na druhou stranu se ztotožnil se žalovaným, že původní pochybení Úřadu práce žalovaný ve svém rozhodnutí napravil, žalobcův právní zájem byl identifikován dostatečně a závěr zdejšího soudu o nedostatečném odůvodnění rozhodnutí žalovaného neobstojí. Nejvyšší správní soud uzavřel, že v dalším řízení vyjde zdejší soud z premisy, že žalovaný dostatečně identifikoval právní zájem, resp. jiný vážný důvod, o který opřel svou žádost o nahlížení do spisů. Ten spočíval v tom, že žalobce vedl, resp. se chystal vést soudní řízení s dotčenou osobou a k tomu chtěl ze spisů zjistit, zda dotčená osoba využívala nájemní smlouvu, jejíž existenci odmítala, a zda byla dotčená osoba schopna samostatně jednat v řízeních před Úřadem práce.
8. Krajský soud v Brně tedy o věci rozhodoval znovu, a to rozsudkem ze dne 21. 5. 2024, č. j. 31 A 75/2022-97 (dále „druhý rozsudek krajského soudu“). Krajský soud, vázán právním

názorem Nejvyššího správního soudu uvedeným v prvním zrušujícím rozsudku, uvedl, že žalobce splnil první zákonnou podmínku nutnou k nahlížení do spisů, neboť prokázal právní zájem, kvůli kterému chtěl do spisů nahlížet. Ohledně druhé zákonné podmínky dospěl krajský soud k závěru, že správní orgány posoudily její splnění nedostatečně. Správní orgány pouze obecně uvedly, že správní spisy dotčené osoby obsahují informace sociální povahy a v případě umožnění nahlížení do jeho spisů by byla porušena ochrana jejího soukromí a osobních údajů. Správní orgány navíc nepoměřily žalobcův právní zájem a dotčení práv dotčené osoby. Jejich rozhodnutí tedy krajský soud shledal opět nepřezkoumatelnými.

9. I proti druhému rozsudku krajského soudu podal žalovaný kasační stížnost, o které Nejvyšší správní soud rozhodl rozsudkem ze dne 30. 7. 2024, č. j. 10 As 110/2024-42 (dále „druhý zrušující rozsudek“), tak, že druhý rozsudek krajského soudu zrušil. Dospěl k závěru, že zdůvodnění druhé zákonné podmínky pro nahlížení do spisů provedené žalovaným v napadeném rozhodnutí bylo dostatečné a krajský soud měl věc meritorně posoudit. Provádění formalizovaného testu proporcionality nebylo dle Nejvyššího správního soudu v dané věci nezbytně nutné, postačovalo porovnání v kolizi stojících zájmů a práv v „obecné“ podobě.
10. Krajský soud v Brně tedy o věci rozhodoval znovu, vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu uvedeným ve druhém zrušujícím rozsudku.

IV. Nové posouzení věci krajským soudem

11. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Při rozhodování soud vycházel z obsahu správního spisu, nad jehož rámec nebylo potřeba provádět dokazování.
12. Úvodem soud podotýká, že se nemohl věcně zabývat námitkami, které zástupce žalobce uplatnil až při ústním jednání u soudu, neboť se jedná o námitky opožděné (§ 71 odst. 2 ve spojení s § 72 odst. 1 s. ř. s.). Konkrétně takto žalobce až v rámci ústního jednání soudu namítl, že informace, které před podáním žádosti o nahlížení do spisu obdržel, nebyly dostatečné, protože poskytnuté dokumenty byly v přílišné míře anonymizovány.
13. Stejně tak se soud nemohl zabývat námitkou, že žalovaný nerespektoval první rozsudek krajského soudu. Kromě toho, že i tuto námitku žalobce uplatnil opožděně až při ústním jednání před soudem, vztahuje se ke skutkovému stavu, který nastal až po vydání napadeného rozhodnutí. Jedná se tak o nové skutečnosti, ke kterým nelze s ohledem na § 75 odst. 1 s. ř. s. přihlížet. Soud proto k této otázce ani neprováděl navržené dokazování.
14. Před samotným posouzením odůvodnění napadeného rozhodnutí se soud vyjádří také k tvrzení žalovaného o tom, že žalobci nemohlo být umožněno nahlédnout do spisu s ohledem na § 17 odst. 1 a 2 zákona o zaměstnanosti a ochranu osobních údajů fyzických osob. Tato argumentace netvoří nosné důvody napadeného rozhodnutí, žalovaný ji uplatnil až ve vyjádření k žalobě. Soud ji proto ani nemohl při posuzování zákonnosti napadeného rozhodnutí zohlednit, neboť jakékoliv dodatečné odůvodňování správního rozhodnutí v soudním řízení je již nepřípustné. Soud přezkoumává zákonnost napadeného rozhodnutí pouze ve světle důvodů, na kterých bylo založeno. Nad rámec nosných důvodů tohoto rozsudku se však soud k tomuto argumentu pro úplnost vyjádří.

15. Podle § 17 odst. 1 zákona o zaměstnanosti lze osobní údaje o fyzických osobách a údaje o zaměstnavatelích získávat, zpracovávat a sdělovat jen pro účely zprostředkování zaměstnání, poskytování příspěvků na nástroje a opatření aktivní politiky zaměstnanosti, příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením a statistické účely. Pokud tento zákon nestanoví jinak, platí pro zpracování osobních údajů zvláštní právní předpis. Podle § 17 odst. 2 zákona o zaměstnanosti lze osobní údaje o fyzických osobách, kterým krajská pobočka Úřadu práce nebo agentura práce zprostředkovává zaměstnání nebo poskytuje další služby podle tohoto zákona, zpracovávat pouze se souhlasem osob, jichž se tyto údaje týkají.
16. Předně soud uvádí, že pravidlo uvedené v druhém odstavci citovaného ustanovení se uplatní pouze v případě, že jsou osobní údaje získávány, zpracovávány a sdělovány za účelem vymezeným v odstavci prvním, tj. za účelem zprostředkování zaměstnání, poskytování příspěvků na nástroje a opatření aktivní politiky zaměstnanosti, příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením a statistické účely. Klíčová je proto spíše otázka, zda odstavec první zakotvuje výlučné způsoby nakládání s osobními údaji. Podle názoru soudu tomu tak není, neboť dané ustanovení vymezuje „pouze“ zákonný účel získávání, zpracovávání a sdělování osobních údajů. V tomto směru jde o promítnutí pravidla obsaženého v čl. 5 nařízení GDPR. V něm je vyjádřen princip shromažďování osobních údajů na základě určitého, výslovně vyjádřeného a legitimního účelu. Nařízení GDPR ovšem zároveň v čl. 6 neváže možnost zpracování těchto osobních údajů pouze na ony předem stanovené účely, pro které byly shromážděny (viz zejména text čtvrtého odstavce). Zpracování pro jiné účely je například možné v případě souhlasu subjektu údajů [čl. 6 odst. 1 písm. a)], v případě zpracování nezbytného pro splnění povinnosti správce [čl. 6 odst. 1 písm. c)] či v případě zpracování nezbytného pro účely oprávněných zájmů správce či třetí strany [čl. 6 odst. 1 písm. f)]; v tomto případě je zpracování podmíněno provedením testu proporcionality].
17. Pravidlům obsaženým v čl. 6 nařízení GDPR odpovídá i § 6 zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů (dále „zákon o zpracování osobních údajů“). Podle § 6 odst. 1 písm. a) zákona o zpracování osobních údajů správce není povinen při zajišťování chráněného zájmu posuzovat před zpracováním osobních údajů k jinému účelu, než ke kterému byly shromážděny, slučitelnost těchto účelů, je-li toto zpracování nezbytné a přiměřené pro splnění povinnosti, která je správcí uložena. Chráněným zájmem je podle § 6 odst. 2 písm. g) a h) zákona o zpracování osobních údajů mimo jiné také ochrana práv a svobod osob nebo vymáhání soukromoprávních nároků. V daném případě mají být osobní údaje zpracovány (zpřístupněny formou nahlížení do spisu) za jiným účelem, než za kterým byly shromážděny, přičemž důvodem má být (dle tvrzení žalobce) právě ochrana práv žalobce, respektive vymáhání soukromoprávních nároků z jeho strany. Dotčená osoba s jejich zveřejněním nedala souhlas, avšak díky výjimce v § 6 odst. 1 písm. a) zákona o zpracování osobních údajů není nutné provést tzv. posouzení slučitelnosti účelů. Podstatné je, že nahlížení do spisu je zákonem stanoveným způsobem zpracování údajů spadajícím do působnosti čl. 6 nařízení GDPR – zpracování je nezbytné jednak pro splnění právní povinnosti, která se na Úřad práce vztahuje [viz čl. 6 odst. 1 písm. c) nařízení GDPR], jednak pro účely oprávněných zájmů třetí strany [viz čl. 6 odst. 1 písm. f) nařízení GDPR]. Pokud by tedy Úřad práce dospěl k závěru, že žalobce splnil kritéria § 38 odst. 2 správního řádu (potažmo alespoň k části spisu), předpisy ochrany osobních údajů by zveřejnění správního spisu žalobci obecně nevylyčovaly.

18. Obdobnou argumentací žalovaného se zabýval také Krajský soud v Plzni ve sporu mezi totožnými stranami jako v nyní projednávané věci. V rozsudku ze dne 31. 8. 2022, č. j. 77 A 119/2021-205, uvedl, že § 17 a § 27 zákona o zaměstnanosti je třeba vykládat v kontextu rozsahu a důvodů obecné povinnosti mlčenlivosti podle § 15 odst. 3 správního řádu. Ustanovení zákona o zaměstnanosti tudíž nelze vykládat tím způsobem, že by nahlížení paušálně vylučovala. Tento názor Krajského soudu v Plzni je souladný s názorem zdejšího soudu, tedy že § 17 zákona o zaměstnanosti nahlížení do správních spisů obsahujících osobní údaje paušálně nevylučuje.
19. Zdejší soud se dále zabýval jednotlivými žalobními námitkami. Nepřisvědčil přitom námitce žalobce o údajném paušálním přístupu Úřadu práce k zamítání žádostí o nahlížení do spisu.
20. Předně soud poznamenává, že předmětem tohoto řízení je přezkum rozhodnutí o odeprání nahlížení do spisu (resp. napadeného rozhodnutí, které jej potvrdilo) a postupu předcházejícího jeho vydání. Jakékoliv stížnosti žalobce týkající se způsobu, kterým Úřad práce vypořádal jeho žádosti o informace podle informačního zákona, se pak míjejí s předmětem tohoto řízení. Soud se jimi proto nezabýval. Pokud pak jde o údajnou paušálnost postupu Úřadu práce, tu nelze hodnotit toliko na základě výčtu případů s obdobným výsledkem. Podstatné jsou vždy konkrétní důvody pro odeprání nahlížení do spisu v každém jednotlivém případě. Okolnosti jednotlivých snad obdobných případů však žalobce vůbec nezmiňuje a neporovnává je s okolnostmi nyní posuzované věci. Soudu proto nezbyvá než pouze obecně poznamenat, že každý případ je specifický.
21. Z těchto důvodů je irelevantní také skutečnost, že jiné orgány veřejné moci žalobci umožnily do spisu nahlédnout na základě obdobně odůvodněné žádosti. K žádosti o nahlížení do spisu je třeba přistupovat individuálně, každý spis totiž zpravidla obsahuje typově jiné informace o dotčené osobě. Soudní spis vedený ohledně sporu o plnění ze smlouvy bude obsahovat informace, jejichž citlivost se bude lišit od informací obsažených ve spise týkajícím se vyplácení dávek z důvodu fyzického poškození dotčené osoby. Z tohoto důvodu bude vždy nutné provést vzájemné poměření právního zájmu a práv dotčené osoby. K žádostem o nahlížení do spisu tudíž nelze přistupovat paušálně. Může proto dojít k situaci, kdy jeden orgán nahlížení do spisu povolí a druhý orgán žádost zamítne. Nejedná se však o postup v rozporu s § 2 odst. 4 správního řádu, protože informace obsažené v korespondujících spisech mohou mít jinou úroveň citlivosti.
22. Za zcela nedůvodnou lze označit argumentaci žalobce, že Úřad práce postupoval nezákonně, když odmítl žádost žalobce bez toho, aby jej vyzval k jejímu doplnění postupem podle § 45 odst. 2 správního řádu. Úřad práce totiž žalobci výzvu dle § 45 odst. 2 správního řádu zaslal, konkrétně se jednalo o výzvu k doplnění žádosti o nahlížení do spisu ze dne 23. 2. 2022, č. j. UPCR-BM-2022/57234-20100202/1.
23. Zdejší soud následně přistoupil k přezkumu důvodů uvedených v napadeném rozhodnutí, pro které bylo žalobci nahlížení do požadovaných správních spisů odepráno. Jádrem sporu spočívá v tom, zda žalobce jakožto jiná osoba než účastník řízení splnil zákonné podmínky ve smyslu § 38 správního řádu pro nahlížení do správních spisů žalovaného vedených ve věci dotčené osoby.
24. Podle § 38 odst. 2 správního řádu správní orgán umožní nahlédnout do spisu jiným osobám než účastníkům řízení, pokud prokáží právní zájem nebo jiný vážný důvod a nebude-li tím porušeno právo některého z účastníků řízení, popřípadě dalších dotčených osob nebo

veřejný zájem. Pokud správní orgán nahlížení do spisu odepře, vydá o tom usnesení (§ 38 odst. 5 správního řádu). Části spisu, které obsahují utajované informace nebo skutečnosti, na které se vztahuje zákonem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti, jsou vyloučeny z nahlížení do spisu (§ 38 odst. 6, věta první správního řádu).

25. Z právní úpravy tak vyplývá, že při schvalování nahlížení do spisu jinými osobami než účastníky řízení musí být kumulativně splněny dvě podmínky. Tou první je existence právního zájmu žadatele o nahlédnutí do spisu, tou druhou je absence porušení práv jiných osob nebo narušení veřejného zájmu [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 10. 2021, č. j. 8 As 160/2020-40, veškerá zde citovaná judikatura Nejvyššího správního soudu je dostupná na www.nssoud.cz]. Tyto podmínky se přitom posuzují zcela samostatně – možné porušení práv jiné osoby nemá vliv na splnění první podmínky existence právního zájmu (srov. rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 8. 2017, č. j. 51 A 42/2016-34). Nejvyšší správní soud ve své rozhodovací praxi již několikrát judikoval, že soukromoprávní spor mezi žadatelem o nahlédnutí do spisu a osobou, které se spis týká, může představovat dostatečný právní zájem na nahlédnutí do spisu podle § 38 odst. 2 správního řádu (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 6. 2021, č. j. 2 Afs 5/2011-110, ze dne 23. 1. 2014, č. j. 1 Afs 87/2013-73, nebo ze dne 11. 8. 2015, č. j. 6 As 43/2015-67). Není přitom rozhodné, zda již došlo k podání žaloby nebo zda žaloba zatím podána nebyla. Informace získané nahlížením do spisu totiž mohou být stěžejní nejen pro vedení soudního sporu, ale také pro učinění úvahy, zda vůbec soudní řízení zahájit. Současně správní orgán v řízení o povolení nahlédnutí do spisu jinou osobou, nežli účastníkem řízení, nezkoumá, zda mohou informace získané nahlédnutím do spisu vést k úspěšnému prosazení nároku žadatele (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2013, č. j. 9 Afs 29/2012-53, a ze dne 23. 1. 2014, č. j. 1 Afs 87/2013-73). Právní zájem na nahlížení do spisu v případě soukromoprávního sporu vzniká jak u žalobce, tak i u žalovaného, obě strany sporu totiž mají zájem na získání potřebných informací, aby v soudním řízení byly způsobilé hájit svá práva.
26. Právní zájem na nahlížení do spisu přitom nestačí pouze tvrdit, jeho existenci musí žadatel současně prokázat (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2010, č. j. 9 As 17/2010-73). V rozsudku ze dne 28. 2. 2011, č. j. 8 As 80/2010-68, NSS uvedl, že: „*povinnost tvrzení a povinnost důkazní není ve vztahu k nahlížení do spisu dle § 38 odst. 2 správního řádu samoúčelnou. Jsou to totiž právě skutečnosti uváděné žadatelem o nahlížení do spisu a týkající se tvrzeného právního zájmu či jiného vážného důvodu, které správnímu orgánu umožňují posoudit, zda je v konkrétním případě na místě umožnit žadateli do spisu (příp. do jeho části) nahlédnout, nebo zda je případné poskytnout ochranu právům některého z účastníků, popřípadě dalších dotčených osob anebo veřejnému zájmu, a nahlédnutí do spisu žadateli s odkazem na překážku předvídanou § 38 odst. 2 správního řádu in fine neumožnit.*“ Ze žádosti o nahlížení do spisu tak musí vyplývat zcela konkrétní skutečnosti, které právní zájem na nahlížení do správního spisu zakládají (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2013, č. j. 9 Afs 29/2012-53, a ze dne 30. 11. 2011, č. j. 6 Ads 132/2011-98). Na jasném vylíčení rozhodných skutečností je třeba trvat mimo jiné také proto, že v rámci hodnocení naplnění druhé podmínky § 38 odst. 2 správního řádu by měl správní orgán provádět test proporcionality mezi právem žadatele na nahlížení do správního spisu a právem dotčené osoby (např. na soukromí) či veřejným zájmem (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 10. 2021, č. j. 8 As 160/2020-40).

27. Posuzování žádosti o nahlížení do spisu se tak rozpadá do dvou kroků. V prvním musí žadatel prokázat právní zájem nebo jiný vážný důvod pro nahlížení do spisu. Pokud tak učiní, v druhém kroku správní orgány poměřují, zda s ohledem na onen prokázaný právní zájem nebo jiný vážný důvod je právo žadatele na nahlížení do spisu proporcionální vůči právům dotčené osoby či veřejnému zájmu. Základním předpokladem pro porovnání v kolizi stojících zájmů a práv je vymezení právního zájmu či jiného vážného důvodu, neboť bez toho nelze zjistit naléhavost a význam práva žadatele na nahlížení do spisu.
28. V nyní posuzované věci žalobce v žádosti o nahlížení do spisu ze dne 21. 2. 2022, č. j. UPCR-BM-2022/57234, uvedl, že má s dotčenou osobou uzavřenu nájemní smlouvu týkající se domu X. Nájemní smlouvu žalobce doložil k žádosti o nahlížení do spisu. Žalobce dále v žádosti uvedl, že dotčená osoba nájemní smlouvu rozporuje a tvrdí, že je neplatná, přičemž dle informací žalobce dotčená osoba nájemní smlouvu doložila Úřadu práce za účelem žádosti o dávky. Dále žalobce podotkl, že připravuje další právní kroky proti dotčené osobě, například žalobu na ochranu osobnosti, kterou však není schopen odůvodnit bez znalosti informací obsažených v předmětném správním spise.
29. Úřad práce žalobci zaslal výzvu k doplnění žádosti o nahlížení do spisu ze dne 23. 2. 2022, č. j. UPCR-BM-2022/57234-20100202/1, ve které žalobce vyzval ke specifikaci právního zájmu. Žalobce odpověděl doplněním žádosti o nahlížení do spisu ze dne 23. 2. 2022, č. j. UPCR-BM-2022/62001, kde dále rozvádí skutečnost týkající se jeho právního zájmu. Dle žalobce podání a jiné úkony dotčené osoby mají význam pro posouzení věrohodnosti a pravdivosti jeho tvrzení v jiných řízeních. Také M. Z. v jiném řízení uvádí, že dotčená osoba s žalobcem nikdy žádnou nájemní smlouvu neuzavřela. Žalobce tvrdí, že připravuje žalobu na ochranu osobnosti také vůči M. Z. a E. U. Žalobce je dále věřitelem dotčené osoby, což vyplývá z pravomocného a vykonatelného rozhodčího nálezu ze dne 21. 9. 2019, sp. zn. 48 R/2019, vydaného JUDr. Jaromírem Štůskem, LL.M. V současné době žalobce vede s dotčenou osobou řízení o zrušení rozhodčího nálezu u Městského soudu v Praze, sp. zn. 41 Cm 13/2020. V tomto řízení je dle žalobce posuzována také schopnost dotčené osoby právně jednat. Dle informací žalobce však dotčená osoba v rozhodném období jednala také vůči Úřadu práce. Dále žalobce uvedl, že řízení má být již ukončené, žalobce však zvažuje podání návrhu na obnovu řízení, který má žalobce odůvodnit obsahem předmětného správního spisu. Dotčená osoba dále sama podala návrh na zrušení rozhodčího nálezu v řízení sp. zn. 23 C 130/2011 u Okresního soudu v Pardubicích nebo právně jednala vůči VZP. Právní zájem na nahlížení do spisu dle žalobce odůvodňuje také příprava žaloby na ochranu osobnosti vůči M. Z., která při výsledku u policejního orgánu uvedla hrubé rozpory, které negativně zasahují do práv žalobce. Z poznatků žalobce s pravděpodobností hraničící s jistotou vyplývá, že M. Z. připravila dotčenou osobu o majetek a inkasovala dávky, které vylákala z Úřadu práce. Žalobce poté rozebírá znalecký posudek vypracovaný MUDr. Zlatou Pernicovou, na základě kterého byla dotčené osobě omezena svéprávnost v řízení u Okresního soudu v Blansku, sp. zn. 0 Nc 1027/2019 a 7 P a Nc 308/2019. Popisuje, jakým způsobem měly M. Z. a E. U. připravit dotčenou osobu o majetek, čímž poškodily také žalobce jako věřitele dotčené osoby. Na základě těchto skutečností proto žalobce zvažuje podat žalobu na neplatnost (neučinnost) uzavření dědické dohody. K doplnění žádosti o nahlédnutí do spisu žalobce připojil také celou řadu dalších dokumentů, které mají prokazovat jím uplatněná tvrzení.
30. Následně Úřad práce vydal prvostupňové rozhodnutí, kterým žalobci odepřel nahlížet do spisu dotčené osoby. V odůvodnění rozhodnutí Úřad práce uvedl, že nekoresponduje snaha

žalobce nahlédnout do spisů dotčené osoby ve vztahu k roku 2017, neboť nájemní smlouvu s dotčenou osobou žalobce uzavřel až v roce 2018. Zároveň však Úřad práce připustil, že pokud dotčená osoba správnímu orgánu nájemní smlouvu dokládá, nerozporuje ji tím. Dále Úřad práce interpretoval vysvětlení podané dotčenou osobou před Policií ČR tak, že dotčenou osobou není jednoznačně tvrzeno, že smlouva je neplatná. Úřad práce doplnil, že skutečnost, že dotčená osoba v minulosti uvedla, že neměla v úmyslu žalobci nemovitosti prodávat, je irelevantní. Pokud jde o schopnost dotčené osoby činit úkony vůči Úřadu práce, jedná se o informace, které byly žalobci poskytnuty přípisem ze dne 28. 4. 2021 v rámci řízení o žádosti žalobce o nahlížení do spisů dotčené osoby ze dne 6. 4. 2021. Poté ale Úřad práce konstatoval, že na základě obsáhlého doplnění žádosti žalobce prokázal jiný vážný důvod ve smyslu § 38 odst. 2 správního řádu. Nahlížení do spisu však žalobci odepřel, jelikož by tím byla porušena práva dotčené osoby. Dále odkázal na ochranu soukromí upravenou v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a právo na ochranu osobních údajů upravené v nařízení GDPR a zákoně o zpracování osobních údajů. V závěru odůvodnění prvostupňového rozhodnutí Úřad práce odkázal žalobce na možnost vyžádání si správního spisu soudem dle § 128 o. s. ř.

31. Ve vztahu k první ze zákonných podmínek § 38 odst. 2 správního řádu zdejší soud v souladu s prvním zrušujícím rozsudkem Nejvyššího správního soudu konstatuje, že Úřad práce sice splnění této podmínky dostatečně nezdůvodnil, nicméně tento nedostatek napravil žalovaný v napadeném rozhodnutí. Z napadeného rozhodnutí je dostatečně zřejmé, co žalovaný považoval za žalobcův právní zájem nebo jiný vážný důvod k nahlížení do spisů. Žalovaný např. na straně 6 v posledním odstavci odspodu uvedl, že *„odvolatel ve své žádosti specifikoval blíže skutečnosti, pro které o nahlížení do spisů ve věci dotčené osoby žádá, a to probíhající soudní řízení a prokázání schopností dotčené osoby právně jednat a být schopen porozumět úkonům, které činí“*; dále na straně 7 ve třetím odstavci odspodu žalovaný uvedl: *„Odvolatel v žádosti, jejím doplnění i odvolání opakovaně uvádí skutečnosti týkající se civilněprávního vztahu s dotčenou osobou vzniklého na základě smlouvy o nájmu“*. Právní zájem tedy spočívá v tom, že žalobce vedl, resp. se chystal vést soudní řízení s dotčenou osobou a k tomu chtěl ze spisů zjistit, zda dotčená osoba využívala nájemní smlouvu, jejíž existenci odmítala, a zda byla dotčená osoba schopna samostatně jednat v řízeních před Úřadem práce. První zákonná podmínka pro nahlížení do správního spisu tedy byla v posuzované věci splněna.
32. Co se týče posouzení druhé zákonné podmínky, je zdejší soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným ve druhém zrušujícím rozsudku. Konstatuje tedy, že odůvodnění druhé podmínky provedené žalovaným v napadeném rozhodnutí je dostatečné. Žalovaný v napadeném rozhodnutí potvrdil a rozvedl konstatování Úřadu práce o tom, že správní spisy dotčené osoby obsahují velké množství specifických informací o její sociální situaci, přičemž v takové situaci převládá právo na ochranu jejího soukromí a osobních údajů. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí rovněž upozornil na žalobcův účelový postup, neboť značnou část informací Úřad práce žalobci v minulosti již poskytl a nyní chtěl žalobce na základě téměř shodných tvrzení plošně nahlížet do všech spisů dotčené osoby za období let 2017 – 2019. Dále žalovaný zmínil zásadu neverejnosti správního řízení a rozsáhlost žalobcem požadovaného nahlížení a zdůraznil, že žalobce mohl v civilním řízení využít postup podle § 128 o. s. ř. a prostřednictvím soudu si mohl vyžádat konkrétní informace, které potřeboval. Důvody žalovaného, pro které odepřel žalobci nahlížení do spisů dotčené osoby, tak lze shrnout následovně: žalobce již disponoval informacemi potřebnými k případné ochraně jeho práv v soudním řízení, přesto požadoval

plošně nahlízet do spisů dotčené osoby za období tří let, navíc spisy vzhledem k povaze řízení obsahovaly značný počet citlivých informací o dotčené osobě. Takové odůvodnění považuje zdejší soud s ohledem na druhý zrušující rozsudek Nejvyššího správního soudu za dostatečné.

33. Zdejší soud proto přistoupil k meritornímu posouzení odůvodnění žalovaného o naplnění druhé zákonné podmínky pro umožnění nahlížení do spisu.
34. S ohledem na závazný právní názor vyslovený v prvním a druhém zrušujícím rozsudku je zřejmé, že k posouzení naplnění druhé zákonné podmínky pro umožnění nahlížení do spisů dotčené osoby je s ohledem na specifickou procesní situaci nutno přistupovat komplexně. Závěry Nejvyššího správní soudu je dle názoru zdejšího soudu nutno interpretovat tak, že v projednávané věci není natolik podstatné izolované posouzení jednotlivých skutečností, nebo provedení formalizovaného testu proporcionality, nýbrž spíše vyvažování jednotlivých práv dotčených osob a komplexní vyhodnocení všech relevantních skutečností. Proto i zdejší soud přistoupil k posouzení odůvodnění napadeného rozhodnutí a žalobních námitek komplexně a při zohlednění míry dotčení práv dotčené osoby. K tomu je nutno podotknout, že nejen soud, ale i správní orgány jsou v rámci své činnosti, zejména pak při výkladu jednotlivých ustanovení právního řádu, vázány základními ústavními principy, jako je princip rovnosti a nediskriminace. Stejně tak jsou povinny šetřit oprávněné zájmy dotčených osob (§ 2 odst. 3 správního řádu).
35. S ohledem na povahu informací, které správní spisy o dotčené osobě obsahují (tj. specifické informace o sociální situaci dotčené osoby a o jejím zdravotním stavu) se jeví žádost žalobce o plošné nahlížení do správních spisů za období tří let jako nepřiměřeně zasahující do práv dotčené osoby na ochranu jejího soukromí a osobnosti, obzvláště za situace, kdy informacemi potřebnými k vedení soukromoprávního sporu již disponoval, ať už na základě jeho předchozích žádostí nebo na základě jeho vlastní vyhledávací činnosti (jak je patrné z příloh, které žalobce připojil ke své žádosti, respektive k dalším svým podáním). Stejně tak nelze odhlédnout ani od skutečnosti, že v době vedení správního řízení již soudní řízení probíhalo, a proto žalobce mohl využít postupu dle § 128 o. s. ř. a vyžádat si prostřednictvím soudu konkrétní informace, které mají význam pro dané řízení a rozhodnutí. Žalobce tedy měl k dispozici právní institut, prostřednictvím kterého mohl obdržet případné další, konkrétní informace potřebné pro vedení konkrétního soukromoprávního sporu, aniž by soukromí a osobnost dotčené osoby byly ohroženy plošným nahlížením do správních spisů. Ačkoliv lze se žalobcem souhlasit v tom, že čistě na základě odkazu na § 128 o. s. ř. nelze paušálně zamítnout žádost o nahlížení do spisu třetí osobou (s argumenty žalobce soud v zásadě souhlasí), v nyní posuzované věci k takovému postupu nedošlo. Zamítnutí žádosti bylo výsledkem komplexního posouzení několika skutečností a možnost postupu dle § 128 o. s. ř. byla pouze jedním z dílčích důvodů.
36. Zájem dotčené osoby na ochraně natolik citlivých informací, jako jsou informace o její sociální situaci a zdravotním stavu, značně převažuje nad právním zájmem žalobce na získání těchto informací pro účely vedení soudního sporu, obzvláště za situace, kdy takové informace již žalobci byly poskytnuty a kdy má žalobce s ohledem na již probíhající řízení možnost využít jiných postupů. Při posuzování míry, ve které by bylo do práv dotčené osoby zasazeno, je třeba přihlídnout i k rozsahu nahlížení, který byl žalobcem požadován. Žádost o plošné nahlížení do správních spisů vedených s dotčenou osobou v rozsahu tří let považuje zdejší soud ve shodě se správními orgány za natolik výrazný zásah do práv dotčené osoby, že ani přiznaný právní zájem žalobce nemůže nad potřebou ochrany práv dotčené

osoby převážít. Umožnění takového zásahu by bylo nejen v rozporu s právem na ochranu soukromí a osobnosti dotčené osoby, ale vůbec i v rozporu se základní lidskoprávní zásadou rovnosti v důstojnosti a právech. Plošným nahlížením žalobce do požadovaných spisů týkajících se dotčené osoby v průběhu tří let, by byla významně zasažena důstojnost dotčené osoby, neboť v takovém případě by informace o jejím zdravotním stavu a sociální situaci byly žalobci a jeho zájmům tak říkajíc „vydány napospas“.

37. Lze tedy shrnout, že v posuzované věci nastaly tyto rozhodné skutečnosti: 1) správní spisy, do kterých žalobce žádal plošně nahlížet, obsahovaly specifické informace o sociální situaci a zdravotním stavu dotčené osoby; 2) informace, kterými žalobce odůvodňoval účel nahlížení do spisů, již byly žalobci v minulosti poskytnuty; 3) s ohledem na probíhající občanskoprávní spor mohl žalobce využít jiných prostředků k získání konkrétních informací ze správních spisů týkajících se dotčené osoby, a to využitím postupu dle § 128 o. s. ř. Výše uvedené skutečnosti ve svém souhrnu vyhodnotil soud ve shodě se žalovaným tak, že naplňují důvody pro zamítnutí žádosti.
38. Dle názoru zdejšího soudu žalovaný správně dovodil, že žalobcem uvedený účel, kterého chtěl nahlížením do spisů dosáhnout (zjištění, zda dotčená osoba činila v letech 2015 – 2019 úkony a přebírala písemnosti), byl naplněn již tím, že žalobci byly poskytnuty informace o úkonech dotčené osoby v letech 2015 – 2019, resp. o jejím zastoupení od června 2019 a od února 2020 (sdělení Úřadu práce ze dne 28. 4. 2021, č. j. UPCR-BM-2021/167861-20100202). Žalobce tak informace o úkonech dotčené osoby a jejím zastoupení měl, přesto žádal plošné nahlížení do správních spisů za období tří let. Takový požadavek hodnotí zdejší soud ve shodě se žalovaným za účelový a ve svém důsledku neoprávněně ohrožující práva dotčené osoby na ochranu jejího soukromí. Takové jednání žalobce nemůže požívat právní ochrany.
39. Pro úplnost soud uvádí, že správní řád výslovně neupravuje formu nahlížení do spisu v případě, že správní orgán shledá u části spisu kolizi právního zájmu žadatele o nahlížení do spisu s právem jiné osoby nebo veřejným zájmem. Podle rozsahu, v jakém nelze pro tyto důvody z části umožnit nahlížení do spisu, přichází v úvahu několik způsobů, jak na jednu stranu ochránit práva jiné osoby či veřejný zájem a na stranu druhou zajistit právo žadatele na nahlížení do spisu. Jednou z možností je vyčlenění spisového materiálu, do něhož lze nahlížet. Jinou možností může být podle situace i zaslání výslovně požadovaných informací, zejména lze-li i u dílčích listin shledat, že v určité části převažuje ochrana práv dotčené osoby, zatímco u jiné části téže listiny naopak převažuje právní zájem žadatele. Právo činit si ze spisu výpisky, či pořizovat kopie dle § 38 odst. 4 správního řádu proto nutně (podle konkrétních okolností případu) nebrání správnímu orgánu v tom, aby žadateli zaslal sdělení, které bude obsahovat informace obsažené ve spise, které žadatel označil za nezbytné pro uplatňování jeho práv v jiném řízení. Smyslem daného ustanovení je umožnit žadateli, aby informace obsažené ve spise získal a zaznamenal trvalým způsobem tak, aby s nimi mohl dále disponovat. Pokud správní orgán žadateli zašle sdělení, které bude žadatelem výslovně požadované informace obsažené ve spise již trvale obsahovat, zcela jistě tím výše uvedený účel právní úpravy naplní. V situaci, kdy žalobci mohla být část informací ze správních spisů poskytnuta, se jeví jako vhodnější, aby Úřad práce žádost žalobce nezamítl zcela, ale toliko zčásti. V dané věci však byla procesní situace specifická, neboť žalobci již část požadovaných informací poskytnuta byla (sdělení Úřadu práce ze dne 28. 4. 2021, č. j. UPCR-BM-2021/167861-20100202), a tudíž nebyl objektivně dán důvod činit tak znovu. Zamítnutí žádosti žalobce zcela tedy nemělo vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí,

neboť v té části, ve které by přicházelo v úvahu částečné nahlížení do spisu, již žalobci relevantní listiny poskytnuty byly, respektive relevantními informacemi disponoval.

40. Soud neprováděl dokazování zvukovými nahrávkami přiloženými k podání ze dne 15. 10. 2024, neboť se netýkaly otázek relevantních pro posouzení této věci. Žalobce jimi chtěl prokazovat údajnou nelegální činnost v souvislosti s poskytováním příspěvku na bydlení dotčené osobě. Tato nelegální činnost ovšem nebyla předmětem tohoto řízení a ani nemohla být důvodem pro nahlížení do správního spisu ze strany žalobce. Žalobce není v postavení strážce objektivní zákonnosti či snad dokonce orgánu činného v trestním řízení.

V. Shrnutí a náklady řízení

41. Krajský soud na základě shora provedeného posouzení neshledal žalobu důvodnou, a proto ji zamítl ve smyslu § 78 odst. 7 s. ř. s.
42. O nákladech řízení o žalobě i kasačních stížnostech rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., a to podle celkového úspěchu ve věci. Podle uvedeného ustanovení má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalovanému v souvislosti s tímto řízením žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Kasační stížnost je nepřipustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

Brno 22. října 2024

Mgr. Petr Šebek v. r.
předseda senátu